

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ПРОФЕСІЙНО ЗНАЧУЩА РИСА ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ ТА ЇЇ ФОРМУВАННЯ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Визначено й обґрунтовано необхідність формування і розвитку емоційного інтелекту як професійно значущої якості особистості майбутніх офіцерів поліції. Показано можливість і доцільність проведення з курсантами як майбутніми офіцерами поліції тренінгів емоційного інтелекту з відпрацюванням професійно необхідних гнучких умінь і навичок розуміння, контролю й управління емоціями.

Ключові слова: *емоційний інтелект, гнучкі уміння, розвиток, майбутні офіцери поліції.*

Визначальною особливістю професійної діяльності працівників поліції є те, що вона, як правило, здійснюється в агресивному соціальному середовищі за умов розв'язування та вирішення різноманітних соціальних, професійних та міжособистісних конфліктів, коли має місце напруження емоцій всіх сторін і учасників конфлікту, і через їхні емоційні сфери відбувається взаємний негативний психологічний вплив, внаслідок якого можуть бути прийняті хибні рішення, надані хибні поради щодо вирішення конфліктних ситуацій і конфліктів, здійснено невірні дії щодо їх врегулювання, а також можуть постраждати здоров'я і життя людей і, зокрема, самого поліцейського.

Професійним обов'язком офіцера поліції є недопущення здійснення вищевказаного негативного емоційного впливу на власну особистість і власну професійну діяльність з боку «агресивного соціального середовища». Це є можливим за умов сформованості у працівника поліції здатності й уміння розуміти свої власні емоції й емоційні стани і реакції оточуючих людей, уміння управляти як своїми емоціями, так й емоціями інших людей. Тобто у офіцера поліції має бути сформована емоційна компетентність, психологічною основою якої є емоційний інтелект.

Гнучкі уміння і навички (soft skills) завжди пов'язані з емоційним інтелектом, який досліджується ще з часів Платона й Аристотеля. Одним з перших вітчизняних дослідників емоційного інтелекту був Д. Люсін, який розробив двокомпонентну теорію вказаного феномена. У подальшому емоційний інтелект досліджували Л. С. Виготський, А. Леонтьєв, С. Рубінштейн, Э. Торндайк, Д. Векслер, Г. Гарднер, Д. Гоулман, Дж. Стейн, Стивен, Р. Бар-Он (некогнітивна теорія емоційного інтелекту), З. Фрейд (теорія емоційної компетентності), Д. Карузо, Дж. Майер, П. Селовей (теорія емоційно-інтелектуальних здібностей), Х. Вайсбах і У. Дакс (емоційний інтелект як уміння «інтелектуально» керувати своїм емоційним життям) та інші. У роботах цих авторів розглядалися різні аспекти проблеми емоційного інтелекту. Однак проблема формування емоційного інтелекту й емоційної компетентності працівників поліції на сьогодні залишається недостатньо розглянутою і потребує подальших досліджень.

Емоційний інтелект (EQ) – це група ментальних здібностей, які беруть участь в усвідомленні та розумінні власних емоцій і емоцій оточуючих [1]. Стивен Дж. Стейн та Говард І. Бук вважають, що, на відміну від звичного для всіх поняття інтелекту, емоційний інтелект (EQ) є здатністю людини правильно розуміти та тлумачити обстановку і здійснювати на неї вплив, інтуїтивно вловлювати і відчувати, чого потребують і чого

хочуть інші люди, розуміти їхні сильні і слабкі сторони, не піддаватися стресу і паніці та бути привабливим у спілкуванні [2].

Означені уміння і навички управляти своїми емоціями і стресовими станами відносять до так званих гнучких умінь і навичок (soft skills) [2].

Емоційний інтелект (EQ) визначає і характеризує ступінь емоційного розвитку людини. У цілому, емоційний інтелект означає спроможність особистості управляти своїми емоційними станами і розуміти емоційні стани інших людей. У структурі емоційного інтелекту виділяють, зокрема, такі компоненти: впевненість у собі, розуміння власних почуттів, самоконтроль, терпимість, мотивація досягнення, відповідальність, гнучкість, оптимізм, самооцінка [1].

Рівень сформованості означених якостей особистості значною мірою впливає на успішність професійної діяльності працівників поліції, ефективність виконання ними службових обов'язків і функцій. Так, під час роботи з населенням у складних стресових ситуаціях (вирішення соціальних конфліктів, надання допомоги, здійснення рятувальних дій) емоційний інтелект проявляється через витримку, стресостійкість, спілкування, передбачає наявність і прояв емпатії і забезпечується самоконтролем, який полягає в умінні «дозувати» емоції [3].

Велике значення для формування та розвитку емоційного інтелекту має участь курсантів у тренінгу емоційного інтелекту, метою якого є формування саме гнучких знань, умінь і навичок «soft skills» розуміння й управління власними емоціями й емоціями інших людей, а також застосування набутих знань й умінь на практиці, зокрема, під час професійного спілкування з іншими людьми: потерпілими, правопорушниками, свідками, а також – з колегами, підлеглими, начальниками [3].

Аналіз одержаних результатів свідчить про доцільність проведення з курсантами як майбутніми офіцерами поліції тренінгів емоційного інтелекту з відпрацюванням професійно необхідних гнучких умінь і навичок розуміння, контролю й управління емоціями.

Список бібліографічних посилань

1. Березюк Г. Емоційний інтелект як детермінанта внутрішньої свободи особистості. *Психологічні студії Львівського університету*. 2003. С. 20-23.
2. Стейн С. Дж., Бук Г.І. Переваги EQ: Емоційний інтелект та ваші успіхи. 2007. 384 с.
3. Тюріна В. О. Емоційний інтелект як детермінант професійної компетентності курсантів як майбутніх офіцерів поліції. *Здобутки та досягнення прикладних та фундаментальних наук XXI століття: збірник наукових праць "А'ОГОС" за матеріалами міжнародної науково-практичної конференції (07.08.2020 р)*. Черкаси (Україна): Європейська наукова платформа. 2020. Т.2. С. 45-46.

Одержано 28.01.2024